

VÝROČNÍ ZPRÁVA ZA ROK 2024

Česká komise pro UNESCO

Vznik: usnesením vlády ze dne 1. června 1994 č. 299

Statut: poslední aktualizace dne 2. listopadu 2021

Pozn.: Členské státy Organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu dle článku VII Ústavy UNESCO zřizují ve svých zemích národní komise, které mají úlohu spojovacího orgánu pro všechny otázky, které jsou v zájmu UNESCO. Vzhledem k mezinárodně vžitému termínu „komise“ nebyl název tohoto poradního pracovního orgánu vlády (PPOV) změněn na „radu“, ačkoliv se jedná o PPOV s časově neomezenou působností.

SHRNUTÍ

Česká komise pro UNESCO pokračovala v roce 2024 v rozvíjení spolupráce České republiky s UNESCO ve všech oblastech jeho činnosti. V rámci mandátu UNESCO (vzdělávání, kultura, věda, komunikace) sledovala a analyzovala činnost a dokumenty UNESCO a jeho orgánů a podávala vládě, ústředním orgánům státní správy a dalším relevantním subjektům zprávy a návrhy. Napomáhala utvářet pozice České republiky k programům a projektům UNESCO a iniciovala na národní úrovni návrhy a podněty vedoucí k posilování dobrého jména České republiky ve světě, ke zviditelnění národního kulturního a jiného bohatství i k obohacení české vzdělávací, kulturní, vědecké a komunikační sféry o dovednosti a znalosti z mezinárodního prostředí UNESCO.

Česká komise pro UNESCO vstoupila v roce 2024 do svého nového funkčního období. Ministr zahraničních věcí České republiky Jan Lipavský předal jejím členům jmenovací dekrety. Ustaven byl předseda České komise, jmenováni byli 1. místopředseda a 2. místopředsedkyně.

Česká republika vstoupila s rokem 2024 do významného období čtyřletého mandátu člena Výkonné rady UNESCO (2023 – 2027). Na obou zasedáních Výkonné rady (březen, říjen 2024) se Česká republika, díky významné podpoře České komise pro UNESCO, prezentovala jako aktivní, angažovaný a spolehlivý členský stát. Česká komise spoluutvářela rámcové pozice, projednávané na Výkonné radě, vyhodnocovala výsledné návrhy rozhodnutí a promítala je do konkrétních oblastí své činnosti na národní úrovni. Napomáhala udržení kontinuity a vysoké úrovně odborných znalostí v dynamickém mezinárodním prostředí.

Česká republika předložila na jaře 2024 kandidaturu do Mezivládního výboru světového dědictví, klíčového orgánu UNESCO, který spravuje Úmluvu o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví. Členové České komise pro UNESCO byli, spolu s dalšími odborníky, tvůrci koncepce kandidatury ČR a následné kampaně, jež v roce 2024 započala a na podzim roku 2025 vyvrcholí. Nejen v této souvislosti uvítala Česká komise pro UNESCO vznik Komise Ministerstva kultury pro podporu site manažerů dohlížejících na řádnou péči o památky světového dědictví v České republice.

Členové České komise se aktivně zapojovali do aktivit programů UNESCO, jako je Mezinárodní program geověd a geoparků, v jehož Radě globálních geoparků UNESCO zasedá předsedkyně jedné z odborných sekcí Komise, či Program UNESCO pro řízení společenských přeměn (MOST), do jehož Mezivládní rady byla Česká republika zvolena od r. 2023.

Česká komise pro UNESCO tradičně věnovala patřičnou pozornost Síti přidružených škol UNESCO, která je v českém prostředí široká a vysoce funkční. Převzala také záštitu nad 20 projekty souvisejícími s naplňováním cílů UNESCO.

1. STATUTÁRNÍ OTÁZKY

1.1. Statut a Jednací řád

Česká komise pro UNESCO (dále jen „Komise“) byla ustavena na základě usnesení vlády ze dne 1. června 1994 č. 299 jako mezipřisortní poradní a koordinační orgán vlády pro záležitosti týkající se Organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu (UNESCO) v návaznosti na příslušná ustanovení Ústavy UNESCO a Charty národních komisí UNESCO.

Činnost Komise upravuje Statut a Jednací řád. Statut upravuje postavení, úkoly, složení a orgány Komise, jakož i postavení a úkoly Sekretariátu Komise. Jednací řád stanoví zásady zasedání Komise a jejích orgánů (Výkonného výboru a odborných sekcí). Platná verze Statutu je účinná ke dni 2. listopadu 2021. Platná verze Jednacího řádu je účinná ke dni 11. dubna 2017.

1.2. Členská základna

V souladu s čl. III a IV Statutu jsou členy Komise zástupci ministerstev a institucí, jež se aktivně podílejí na plnění programů UNESCO, zástupci české odborné veřejnosti, kteří jsou činní v oblastech aktivit UNESCO, a čestní členové. Členy Komise jmenuje a odvolává ministr zahraničních věcí s přihlédnutím k zajištění vyváženého zastoupení odpovídajícího hlavním programovým oblastem UNESCO, a to zejména na základě návrhů příslušných ministerstev a institucí. Funkční období členů Komise je čtyřleté. V souladu s čl. VI Statutu jmenuje a odvolává předsedu a místopředsedy Komise ministr zahraničních věcí.

Komise je tvořena 41 členy: 7 zástupců ministerstev, 21 zástupců institucí, 5 členů jmenováno *ad personam*, 7 čestných členů a vedoucí tajemnice Sekretariátu Komise.

Předsedou Komise je prof. PhDr. Stanislav Štech, CSc., 1. místopředsedou JUDr. Ing. Martin Pizinger, MBA a 2. místopředsedkyní RNDr. Jana Dlouhá, Ph.D.

Seznam všech členů Komise ke 31. prosinci 2024 je uveden v Příloze 1.

2. SEKRETARIÁT KOMISE

Hlavním úkolem Sekretariátu Komise je zajišťovat provádění rozhodnutí přijatých Komisí a jejími orgány, poskytovat administrativní podporu a udržovat kontakty se Sekretariátem UNESCO v Paříži a s partnerskými národními komisemi. Sekretariát Komise je v souladu s usnesením vlády ze dne 12. června 1996 č. 328 začleněn do Odboru OSN a globálních otázek MZV. Sekretariát Komise byl ke dni 31. prosince 2024 tvořen třemi pracovníky: vedoucí tajemnicí České komise pro UNESCO, tajemnicí Sekretariátu Komise a asistentkou Sekretariátu Komise (sdílený úvazek v rámci sekretariátu Odboru OSN a globálních otázek).

3. ČINNOST KOMISE

Spolupráce České republiky s UNESCO, tj. provádění závazků vyplývajících pro Českou republiku z jejího členství v UNESCO a z jejího členství v mezinárodních úmluvách, jejichž deponitářem je generální ředitelka UNESCO, je prováděna a financována věcně příslušnými

ministerstvy, případně dalšími orgány státní správy, v souladu se zákonem č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy, v platném znění.

V roce 2024 se Komise, nad rámec své standardní činnosti, věnovala zejm. agendám spojeným se členstvím ČR ve Výkonné radě UNESCO. Do Výkonné rady byla ČR zvolena na 42. Generální konferenci UNESCO v listopadu 2023. Mandát členství je čtyřletý (2023 – 2027). Zapojila se rovněž do procesu přípravy kandidatury a následné kampaně za zvolení ČR do Mezivládního výboru světového dědictví.

3.1. Zasedání pléna Komise

V kalendářním roce 2024 se uskutečnila tři plenární zasedání.

Plenární zasedání dne 11. ledna 2024 bylo prvním setkáním České komise v novém funkčním období, které potrvá do roku 2027. Při této příležitosti přijal členy Komise ministr zahraničních věcí ČR Jan Lipavský, aby jim předal jmenovací dekrety. Souhlasně byly přijaty personální návrhy na obsazení funkcí v České komisi. Předsedou Komise byl ustaven prof. PhDr. Stanislav Štech, CSc., 1. místopředsedou Komise JUDr. Ing. Martin Pizinger, MBA a 2. místopředsedkyní Komise RNDr. Jana Dlouhá, Ph.D. Předsedkyní Sekce pro kulturu a komunikaci byla jmenována Ing. arch. Věra Kučová, předsedkyní Sekce pro vzdělávání, vědu a informatiku RNDr. Jana Dlouhá, Ph.D. a předsedkyní Sekce pro životní prostředí doc. Ing. Martina Pásková, Ph.D. Komise byla rovněž seznámena s výstupy 42. Generální konference UNESCO, s úspěšným vstupem ČR do Výkonné rady a se subsidiárními orgány UNESCO, v nichž začala ČR v roce 2024 nově působit.

Během Plenárního zasedání dne 7. června 2024 informovala stálá delegátka ČR při UNESCO J. Valentová o průběhu a hlavních výstupech jarního zasedání 219. Výkonné rady, kterého se ČR účastnila poprvé během svého stávajícího mandátu jako řádně zvolený člen. Plenární zasedání rovněž vzalo na vědomí informace předsedkyň jednotlivých sekcí. Komise vyslovila souhlas se zasláním dopisu předsedy České komise S. Štecha hejtmanovi Libereckého kraje M. Půtovi ve věci prodeje minerálů a hornin nejasného původu v muzejním obchodě Muzea Českého ráje. Komise byla dále seznámena se závěry zasedání Světové konference UNESCO o uměleckém a kulturním vzdělávání, které proběhlo v únoru 2024 v Abú Dhabí a s ustavením ad hoc pracovní skupiny s cílem posoudit možnosti Komise ve vztahu k implementaci rámcového dokumentu. Byl přijat návrh usnesení Komise k implementaci Rámce UNESCO o kulturním a uměleckém vzdělávání s cílem včlenění do revize českého vzdělávacího kurikula. Hostem zasedání byl PhDr. Přemysl Mácha, Ph.D., z Etnologického ústavu Akademie věd ČR, jenž vystoupil s přednáškou shrnující hlavní poznatky z jeho výzkumu Ralska jako místa s pohnutým osudem ve 20. století. Na Plenární zasedání navázala vyhlášení výsledků a ocenění výherců dětské kreativní soutěže Síťe přidružených škol UNESCO 2024 “Můj Bedřich Smetana”, uspořádané při příležitosti 200. výročí skladatelova narození Sekretariátem Komise.

Plenární zasedání 6. prosince 2024 se věnovalo výstupům 220. Výkonné rady vyžadujícím součinnost členů České komise v nadcházejícím období. Komise byla informována o zasedání nově vzniklé Komise MK pro podporu site managerů, diskutovány byly okolnosti přijetí statusu Českého národního komitétu programu Člověk a biosféra, záměry manažerů Biosférické rezervace Dolní Morava na její rozšíření a přejmenování na biosférický region, projednán byl i

stav vyhlašování NP Křivoklátsko. Předseda koordinačního týmu ASPnet V. Pražák informoval o 30. Valném shromáždění přidružených škol UNESCO, které se v září uskutečnilo v Jindřichově Hradci. Hostem zasedání byl prof. RNDr. Petr Baldrian, Ph.D. z Mikrobiologického ústavu AV ČR, předseda Grantové agentury ČR. Členy Komise seznámil s tématem „Přístupy Open Science v prostředí české vědy“.

3.2. Zasedání Výkonného výboru Komise

V souladu s čl. VII Statutu je Výkonný výbor subsidiárním orgánem Komise. Je složen z předsedy, prvního a druhého místopředsedy, vedoucího tajemníka, zástupců ministerstev a předsedů odborných sekcí Komise. Zasedání Výkonného výboru se konají dle potřeby, nejméně dvakrát ročně.

V roce 2024 se uskutečnila tři zasedání Výkonného výboru, a to ve dnech 29. února, 27. září a 22. prosince. Během prvního ze zasedání byly předány jmenovací dekrety podepsané ministrem zahraničních věcí ČR předsedovi, místopředsedovi a místopředsedkyni Komise. Předseda Komise předal následně jmenovací dekrety se svým podpisem předsedkyním sekcí. Během všech tří zasedání Výkonného výboru byla projednávána standardní agenda spojená s činností Komise (příprava a vyhodnocení zasedání Výkonných rad, aktuality Stálé delegace ČR při UNESCO, výsledky zasedání orgánů UNESCO a vybraných úmluv, zasedání odborných sekcí Komise, činnost Sítě přidružených škol UNESCO v ČR, udělované záštity a příprava Plenárních zasedání Komise). Tématem byla rovněž kandidatura ČR do Výboru pro světové dědictví, nominace na Výročí spojená s UNESCO pro roky 2026 – 2027 (T. Baťa, A. Lustig), situace geoparku Český ráj, agenda vzniku webu České komise pro UNESCO a další.

3.3. Zasedání odborných sekcí a ad hoc pracovních skupin Komise

V souladu s čl. VIII Statutu jsou odborné sekce poradními útvary Komise. Jsou složeny z členů Komise, kteří projeví zájem v dané sekci působit, jakož i z dalších odborníků, kteří nejsou členy Komise. Zasedání odborných sekcí se konají dle potřeby, zpravidla dvakrát ročně. K řešení konkrétních úkolů může sekce ustavit ad hoc pracovní skupiny.

V roce 2024 pokračovaly ve své činnosti tři odborné Sekce Komise:

- (1) Sekce pro vzdělávání, vědu a informatiku;
- (2) Sekce pro kulturu a komunikaci;
- (3) Sekce pro životní prostředí.

V souladu s čl. VIII odst. 2 Statutu Komise jmenuje předsedy odborných sekcí předseda Komise na návrh Komise z řad jejích členů. V roce 2023 vykonávala funkci předsedkyně Sekce pro kulturu a komunikaci Ing. arch. Věra Kučová, funkci předsedkyně Sekce pro vzdělávání, vědu a informatiku RNDr. Jana Dlouhá, Ph.D., a funkci předsedy Sekce pro životní prostředí doc. Ing. Martina Pásková, Ph.D.

3.3.1. Sekce pro vzdělávání, vědu a informatiku

Sekce pro vzdělávání, vědu a informatiku se v roce 2024 sešla dvakrát. První zasedání proběhlo 18. dubna a bylo věnováno mj. zprávě o vývoji procesu revizí českého kurikula, včetně otázky, jak

se změny odrazí ve vzdělávání učitelů. Dále byla představena Národní iniciativa ke vzdělávání pro udržitelný rozvoj. Sekce byla rovněž informována o plánované konferenci UNESCO o uměleckém a kulturním vzdělávání (Abú Dhabí, únor 2024). Sekce byla obeznámena s výsledky zasedání 219. Výkonné rady UNESCO.

Na úvod druhého zasedání Sekce dne 31. října proběhlo předání ocenění za popularizační počín roku organizátorům Geologické olympiády, byl zrekapitulován stav přijetí České národní iniciativy ESD 2030, zazněla informace z 220. Výkonné rady UNESCO a zpráva z 30. Valného shromáždění Sítě přidružených škol UNESCO. Na zasedání Sekce vystoupil s přednáškou na téma otevřené vědy prof. Petr Baldrian.

3.3.2. Sekce pro kulturu a komunikaci

Sekce pro kulturu a komunikaci se v roce 2024 sešla dvakrát. Na zasedání dne 23. února byla informována o Světové konferenci UNESCO o uměleckém a kulturním vzdělávání v Abú Dhabí (13. - 15. 2. 2024) a věnovala se přípravě zasedání Výboru pro ochranu a podporu rozmanitosti kulturních projevů (27. 2. - 1. 3. 2024).

Druhé zasedání Sekce pro kulturu a komunikaci se uskutečnilo dne 1. listopadu. Sekce se seznámila s aktualitami z agendy UNESCO v oblasti kultury (světové dědictví, nemateriální kulturní dědictví, rozmanitost kulturních projevů, dokumentární dědictví, haagské instrumenty, nelegální obchod s kulturními předměty). Byla informována o aktuálním vývoji v uměleckém vzdělávání a vyslechla prezentaci NIPOS o statistice v kultuře a metodách jejího sestavování, včetně limitů při sledování návštěvnosti kulturního dědictví. Sekce byla seznámena s výsledky zasedání 220. Výkonné rady UNESCO a připomenuty byly schvalovací procesy pro “výročí v souvislosti s UNESCO”, aktuálně pro roky 2026 – 2027.

3.3.3. Sekce pro životní prostředí

Sekce pro životní prostředí se v roce 2024 sešla dvakrát. Na zasedání dne 26. března se vedla diskuse o zaměření činnosti Sekce (osvěta jako jedna z klíčových agend Sekce) a projednána byla tematika revalidace Globálního geoparku Český ráj. Na zasedání dne 23. července bylo diskutováno vyhlašování NP Křivoklátsko a CHKO Soutok a objasněna složitá jednání, která proces provázejí. Podány byly informace k novému statutu Českého národního komitétu pro program Člověk a biosféra a opětovně k postupu ČK pro UNESCO ve věci Globálního geoparku Český ráj.

3.4. Záštity České komise pro UNESCO

Česká komise pro UNESCO obdržela v roce 2024 celkem 21 žádostí o záštitu, přičemž ve 20 případech tato záštita byla udělena na základě kladného stanoviska věcně příslušného resortu a po schválení členy Komise v souladu s Pravidly pro udělování záštit. V jednom případě záštita udělena nebyla z důvodu negativního stanoviska resortu. Přehled úspěšných žádostí za rok 2024 shrnuje tabulka v Příloze 2.

3.5. Spolupráce Komise se státními a nestátními organizacemi

Komise tradičně podpořila aktivity Klubu ekologické výchovy (KEV). V roce 2024 byla vypsána literární, výtvarná a fotografická soutěž s názvem „Inspirace hudebních skladatelů národními dějinami, pověstmi a legendami i českou přírodou“. Vyhlášení výsledků se uskutečnilo dne 18. června v Černínském paláci za účasti vedoucího tajemníka ČK pro UNESCO. KEV dále realizoval projekt Poznávání přírodního a kulturního dědictví regionů ČR spočívající v návštěvě památek světového dědictví UNESCO. Ve spolupráci s Centrem managementu pro UR při OA Ostrava-Mariánské Hory navštívilo dne 11. června 40 koordinátorů EV Moravskoslezského kraje Národní hřebčín v Kladrubech nad Labem a město Litomyšl v souvislosti s výročím narození Bedřicha Smetany a Rokem hudby. Pokračovala i tradiční soutěž škol o titul Škola udržitelného rozvoje pro období 2024 – 2026 realizovaná přes 20 let ve spolupráci s Českou komisí pro UNESCO. Této soutěže se zúčastnili koordinátoři EV a ředitelé ze 17 škol a certifikáty předal vedoucí tajemník ČK pro UNESCO na Přírodovědecké fakultě UK, geologické sekci.

V roce 2024 pokračovala úspěšná spolupráce Komise se společností L'Oréal Česká republika a Akademií věd ČR na programu L'Oréal – UNESCO „Pro ženy ve vědě“ v rámci 18. ročníku stipendijního projektu pro ČR, jehož cílem je podpořit vědeckou kariéru žen v ČR. Tři vědkyně, které svými projekty nejvíce oslovily porotu, si mezi sebou rovným dílem rozdělily 600 tisíc korun a získaly podporu v medializaci své práce.

Klub pro UNESCO Kroměříž věnoval v roce 2024 svou pozornost 400. výročí narození biskupa Karla z Lichtensteinu a Castelcornu, který během svého třicetiletého episkopátu ovlivnil podobu i význam Kroměříže až do dnešních dnů. Jednou z mnoha akcí na toto téma byla výtvarná soutěž s následnou výstavou na téma „Po stopách biskupa Karla z Lichtensteinu-Castelcornu aneb objevujeme krásu barokní Kroměříže. K účasti byli pozváni žáci ZŠ a SŠ kroměřížských škol se svými učiteli výtvarné výchovy. I v roce 2024 se konaly „Dny zahrad a zámku“.

3.6. Výstupy Komise

Komise sama nedisponuje prostředky pro vlastní publikační činnost, její prezentace na internetu je součástí webových stránek MZV[1]. V roce 2024 zde byly mj. umístěny informace o novém funkčním období Komise, které potrvá do roku 2027, o výtvarné soutěži Síť přidružených škol UNESCO „Můj Bedřich Smetana“ či o 30. Valném shromáždění Sítě přidružených škol. Na této webové stránce jsou pravidelně zveřejňovány zápisy z Plenárních zasedání Komise. Výroční zpráva České komise pro UNESCO za rok 2023 byla schválena Komisí per rollam, předložena pro informaci vládě České republiky a umístěna na webových stránkách MZV.

3.7. Rozdělení dotací ze státního rozpočtu

Komise se na rozdělování dotací ze státního rozpočtu nepodílí.

[1]

https://mzv.gov.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/cr_v_mezinarodnich_organizacich/unesco/index.html

4. ČINNOST V PROGRAMOVÝCH OBLASTECH UNESCO

4.1. Činnost v oblasti kultury

V souladu s § 25 zákona č. 2/1969 Sb. o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, v platném znění, pokračovalo Ministerstvo kultury v rámci své působnosti v plnění mnohostranných mezistátních smluv, jejichž depozitářem je generální ředitelka UNESCO, a v plnění závazků vyplývajících z členství v UNESCO, včetně obesílání důležitých zasedání mezivládních výborů a valných shromáždění smluvních stran kulturních úmluv, jež ČR ratifikovala.

ČR se v roce 2024 aktivně podílela na přípravě zasedání Výkonné rady UNESCO, kam byla zvolena v roce 2023. Za oblast kultury se probíral především Rámec pro kulturní a umělecké vzdělávání a implementace Deklarace Mondiacult 2022. ČR ve svém vystoupení požádala zástupce UIS (UNESCO Institute for Statistics) o účast na plánované online konferenci NIPOS na téma statistiky v kultuře. Hodně diskutované bylo i téma součinnosti mezi Úmluvou o světovém dědictví z roku 1972 a Úmluvou o zachování nehmotného kulturního dědictví z roku 2003, s čímž mimo jiné souvisí i téma udržitelného turismu, které se bude dále diskutovat na dalších zasedáních VR.

Vzhledem k tomu, že je Ministerstvo kultury zastoupeno v poradním orgánu vlády pro spolupráci s UNESCO – České komisi pro UNESCO, i v roce 2024 aktivně participovalo na jeho jednáních a připravilo pro něj řadu svých písemných stanovisek, mimo jiné k žádostem o záštity nebo o povolení užití některý z emblémů a log programů UNESCO, které jsou tomuto orgánu adresovány.

4.1.1. Úmluva o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví (1972)

Pokud jde o Úmluvu o světovém kulturním a přírodním dědictví (1972), v roce 2024 proběhlo 46. zasedání Výboru pro světové dědictví v Novém Dillí v Indii. Výbor světového dědictví vzal na vědomí zápis budoucí nominace sériové nadnárodní památky Evropských papíren na národní Indikativní seznamy dotčených států; ČR připravuje společnou nominaci společně s Itálií, Německem, Polskem a Španělskem. Koordinační roli v projektu má Polsko. Prvními společnými kroky bylo vypracování a předložení formuláře 2B pro zápis na Indikativní seznamy dotčených zemí a podpis Memoranda ohledně společné přípravy této sériové nadnárodní nominace. Dále Výbor schválil navrženou menší úpravu hranic nadnárodní sériové památky Slavná lázeňská města Evropy, a také zpřesnění hranic u již zapsaných památek v rámci procesu „retrospective inventory“, ČR předložila aktualizaci mapových podkladů v případě Židovské čtvrti a baziliky sv. Prokopa v Třebíči a Sloupu Nejsvětější Trojice v Olomouci.

V rámci sestavení nového Indikativního seznamu památek z ČR k zápisu na Seznam světového dědictví byly v řádném termínu do konce listopadu 2024 Ministerstvu kultury zaslány z krajských úřadů návrhy relevantních památek, které v roce 2025 posoudí odborné grémium.

V roce 2024 proběhla dvě společná setkání správců památek světového dědictví (site manažerů) se zástupci MK, NPÚ, MZV, MŽP, MŠMT ad. Cílem byla především osobní výměna zkušeností a informací při správě a péči o světové dědictví v ČR. Účastníci se dozvěděli o probíhajících

a plánovaných prezentačních projektech, spolupráci s dětmi a mládeží, o zkušenostech s návštěvnickými centry apod. Velkým posunem v agendě řádné péče o památky světového dědictví bylo v roce 2024 vytvoření Komise Ministerstva kultury pro podporu site manažerů, která zajišťuje a posiluje spolupráci mezi MK a aktéry správy světového kulturního dědictví na místní a regionální úrovni.

Na základě tematicky obsáhlého rozhodnutí 46. zasedání Výboru pro světové dědictví 46 COM 11 byla prodloužena působnost otevřené pracovní skupiny, která má připravit k otevřeným otázkám podklad pro zasedání v roce 2025. Česká republika se účastnila několika zasedání této skupiny, organizovaných v hybridní formě a aktivně vystupovala s cílem maximálně držet étos a principy Úmluvy a jejích Prováděcích směrnic.

4.1.1.2 Kandidatura ČR do Mezivládního výboru světového dědictví

ČR předložila na jaře 2024, vedena gescí MK, kandidaturu do Mezivládního výboru světového dědictví. Důvodem předložení kandidatury byla zejména snaha ČR o dodržování etických principů implementace Úmluvy o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví a snižování politizace Seznamu světového dědictví. Jako člen Výboru by chtěla ČR propagovat v prvé řadě dodržování odborných doporučení poradenských organizací nebo vzdání se podávání vlastních nominací po dobu členství ve Výboru. Během roku 2024 začala intenzivní komunikační kampaň Stálé delegace ČR při UNESCO v Paříži s cílem získat pro kandidaturu ČR co nejsilnější podporu ostatních členských států UNESCO. Tato kampaň zesílí v roce 2025, kdy se uskuteční volby do Mezivládního výboru světového dědictví.

Ke kandidatuře ČR do Mezivládního výboru světového dědictví proběhla na MK dne 6. června meziresortní koordinační schůzka, uskutečnilo se také několik expertních setkání.

4.1.2. Úmluva o zachování nemateriálního kulturního dědictví (2003)

Ačkoliv České republice v polovině roku 2024 skočil mandát člena Mezivládního výboru pro nemateriální kulturní dědictví, zůstala v rámci mezinárodní sítě Úmluvy o zachování nemateriálního kulturního dědictví aktivní. Delegace ČR se zúčastnila zasedání valného shromáždění v Paříži v červnu 2024 a mezivládního výboru v paraguayském Asunciónu v prosinci 2024. Čeští experti se mimo to průběžně aktivně účastnili mezinárodních odborných akcí spojených s Úmluvou, jako například několika seminářů a kulatých stolů na téma nehmotného kulturního dědictví ve vzdělávání a v souvislosti s mládeží nebo konference Fóra nevládních organizací na téma „Participativní přístupy k nemateriálnímu kulturnímu dědictví: perspektiva nevládního sektoru“.

Česká republika se přidala k připomenutí historicky prvního mezinárodního dne nemateriálního kulturního dědictví, který vyhlásila organizace UNESCO na 17. října, tedy den, kdy byla v roce 2003 Úmluva přijata. Ministerstvo kultury spolu s Národním ústavem lidové kultury a krajskými pracovišti pověřenými péčí o tradiční lidovou kulturu zorganizovali sérii akcí a aktivit ke zviditelnění konceptu živého dědictví, jako placenou kampaň na Facebooku, vysílání dokumentů v České televizi nebo akce v regionálních muzeích. Za zmínku stojí vytvoření online platformy ICH café – tedy skupiny, jež sdružuje pracovníky ministerstva, NÚLK a krajských pracovišť a umožňuje pravidelné setkávání a neformální diskusi nad aktuálními tématy i problémy, které v rámci implementace Úmluvy řešíme napříč republikou. Tři z aktivit k 17. říjnu

byly podpořeny speciálním logem UNESCO a byly zveřejněny na webové stránce organizace s globálním dopadem. Jednou z těchto akcí byl i kulatý stůl s názvem „Salašnictví – žitá tradice, kulturní dědictví a součást historické paměti“. Uspořádala ji Masarykova univerzita v reakci na výzvu států Karpatské úmluvy připojit se k rozšířené nominaci transhumance – sezónního výhonu dobytka. Ačkoliv se Česká republika rozhodla k nominujícím státům nepřidat, kulatý stůl zažehl širokou diskusi mezi nositeli o současné podobě horského pastevectví, která by měla vést k inventarizaci na krajské, případně národní úrovni.

Nejpodstatnější pro implementaci úmluvy v České republice však bylo započetí transformace Seznamu nemateriálních statků tradiční lidové kultury. Zásadní změnou by mělo být rozšíření rozsahu seznamu z tradiční lidové kultury na celou oblast nehmotného kulturního dědictví v souladu s mezinárodní praxí i zkušenostmi a potřebami společenství nositelů živých tradic v naší zemi. Transformace by měla být dokončena v roce 2025.

ČR se v roce 2024 zúčastnila zasedání Valného shromáždění smluvních stran mezivládního Výboru pro zachování nemateriálního kulturního dědictví. ČR skončil velmi úspěšný čtyřletý mandát člena Výboru, na který by ráda navázala v horizontu šesti až osmi let. V roce 2024 došlo také k významu posunu v implementaci Úmluvy a začala revize stávajících pravidel a metodických pokynů pro vedení národního seznamu nemateriálních statků tradiční lidové kultury. Do Evaluačního orgánu byla zvolena, mezi jinými, Česká národopisná společnost, z. s.

4.1.3. Úmluva o ochraně a podpoře rozmanitosti kulturních projevů (2005)

Pokud jde o naplňování Úmluvy o ochraně a podpoře rozmanitosti kulturních projevů, UNESCO pokračovalo v organizaci mnoha iniciativ a programů v digitálním prostoru. ČR opět přispěla do Fondu pro kulturní rozmanitost péčí Ministerstva kultury dobrovolným příspěvkem, čímž se zařadila po bok ostatních států EU. Fond je určen na pomoc konkrétním věcným projektům ze zemí s méně rozvinutou kulturní infrastrukturou, které jsou adresovány Mezivládnímu výboru pro ochranu a podporu rozmanitosti kulturních projevů. Velmi diskutovaným tématem se stává i digitalizace a použití umělé inteligence v oblasti kultury a jejich vzájemný vliv, byla dokonce ustanovena Reflection group, která svá doporučení přednese na 18. zasedání Výboru v únoru 2025. Současně se již začaly připravovat oslavy při příležitosti 20. výročí přijetí Úmluvy o ochraně a podpoře rozmanitosti kulturních projevů. Jednotlivé státy byly osloveny, aby se do oslav zapojily i na národní úrovni. Tyto akce pomohou zvýšit povědomí o hlavních zásadách Úmluvy, některé poznatky se pak následně mohou promítnout do konference Mondiacult 2025, která proběhne v září 2025 ve španělské Barceloně.

V roce 2024 také pokračovala příprava návrhu na legislativní ukotvení statusu umělce, který byl v rámci novelizace zákona 203/2006 schválen na začátku roku 2025.

4.1.4. Úmluva o opatřeních k zákazu a zamezení nedovoleného dovozu, vývozu a převodu vlastnictví kulturních statků (1970)

ČR proměnila svoji kandidaturu a byla na období 2023–2027 zvolena do souvisejícího Restitučního výboru. Zúčastnila se 12. zasedání Subsidiárního výboru Úmluvy o opatřeních k zákazu a zamezení nedovoleného dovozu, vývozu a převodu vlastnictví kulturních statků a 24. zasedání Restitučního výboru. Na obou fórech vystupovala aktivně, a to zejména k otázkám dialogu s trhem s uměním, smírného řešení žádostí o navrácení/repatriaci a financování.

4.1.5. Haagská úmluva o ochraně kulturních statků za ozbrojeného konfliktu (1954) a její dva protokoly (1954, 1999)

MK zaslalo i v roce 2024 dobrovolný příspěvek do Fondu na ochranu kulturních statků v případě ozbrojeného konfliktu. Tento fond byl zřízen, aby umožnil poskytování finanční nebo jiné pomoci při vytváření opatření a ustanovení na ochranu kulturních statků v době míru (např. zpracování žádostí o zvýšenou ochranu památek, zajištění odborných misí, konzultací atd.). Finanční pomoc z Fondu je také možné využít při zajištění urgentních či dočasných opatření na ochranu kulturních statků za ozbrojeného konfliktu nebo jejich rehabilitace po jeho skončení. V září 2024 proběhla ve vile Tugendhat národní akce připomínající 70. výročí přijetí Haagské úmluvy a 25. výročí jejího Druhého protokolu. Při té příležitosti byl na průčelí vily osazen znak zvýšené ochrany kulturních památek za ozbrojeného konfliktu podle článku 10 Druhého protokolu k Haagské úmluvě, kterou tato kulturní památka zatím získala jako první úspěšná nominace České republiky.

4.1.6. Český komitét Modrého štítu

V průběhu roku 2024 probíhala běžná činnost Českého komitétu Modrého štítu prostřednictvím pravidelných schůzek zástupců jeho členských organizací, kde byly diskutovány aktuální potřeby a problémy v oblasti ochrany kulturního dědictví. Dále pokračovala spolupráce s Ministerstvem kultury při uplatňování zásad Haagské úmluvy v ČR. Aktivita komitétu byly prezentovány na Valném shromáždění Modrého štítu dne 12. září 2024 v Bukurešti. Český komitét Modrého štítu uspořádal dne 14. listopadu 2024 v Národním archivu seminář s názvem „Ochrana audiovizuálních dokumentů s fotografií“.

4.1.7. Český komitét ICOMOS

Český národní komitét ICOMOS na svém plenárním zasedání dne 29. 2. 2024 zvolil nové vedení: prezidentem se stal historik architektury a vysokoškolský pedagog Martin Horáček, viceprezidenty architekt-památkář a profesor ČVUT Václav Gírsa a architekt a historik urbanismu Karel Kuča. Prezident v roce 2024 vystoupil na generálním shromáždění ICOMOS ve městě Ouro Preto (Brazílie) a jednal v Paříži na sekretariátu ICOMOS International a v Centru světového dědictví UNESCO ve věci péče o statky světového dědictví v ČR, jakož i kvůli dokumentaci šedesátileté historie ICOMOS a jeho Československého komitétu. Experti ČNK ICOMOS se intenzivně zapojili do diskusí o záchraně Vyšehradského železničního mostu v Praze, připomínkovali Scoping Report a přivítali misi Centra světového dědictví UNESCO a ICOMOS International v prosinci 2024 v Praze. Vedle Prahy se ČNK ICOMOS zabýval zejména stavem péče o památku UNESCO Kutná Hora a zamýšlenými architektonickými intervencemi v archeologické lokalitě Závist. ČNK ICOMOS je zapojen v pracovních skupinách Ministerstva kultury ČR pro aktualizaci národního Indikativního seznamu Světového dědictví UNESCO a pro kandidaturu ČR do Výboru pro světové dědictví. Experti se účastnili práce řady mezinárodních vědeckých výborů a pracovních skupin ICOMOS, ČNK též hodnotil formou Desk Review vybranou mezinárodní nominaci k zápisu na Seznam světového dědictví UNESCO na výzvu ICOMOS International. ČNK ve spolupráci s Národním památkovým ústavem připravil a v listopadu 2024 vydal český překlad metodiky Evropské principy kvality pro intervence financované EU s možným vlivem na kulturní dědictví.

4.1.8. Český výbor ICOM

V roce 2024 si Český výbor ICOM připomněl 30 let svého fungování. V souvislosti s připravenými oslavami se prezidentka Mezinárodní rady muzeí Emma Nardi zúčastnila Národního zahájení Festivalu muzejních nocí v Pardubicích. Dne 20. května 2024 proběhlo slavnostní setkání k 30. výročí Českého výboru ICOM v Historické budově Národního muzea ve spolupráci s Asociací muzeí a galerií ČR.

Český výbor zahájil v roce 2024, po úspěšné realizaci Generální konference ICOM v Praze v roce 2022, přípravy na 27. generální konferenci ICOM Dubaj 2025. V rámci iniciativy "Podpora ukrajinské kultury", tj. společného záměru Ministerstva kultury a Českého výboru ICOM, se podařilo v roce 2024 připravit několik výjimečných projektů, z nichž 2 zahájily svou realizační fázi na samotném začátku roku 2025. Jedním z projektů je ArteTerapie. Jejím cílem je podpora ukrajinských umělců, a především tamních obětí války; těch, kteří kromě zranění fyzických utrpěli i trauma psychické. Iniciativa Podpora ukrajinské kultury zahrnuje tři specifické záměry ARCHA, které spojuje koncept mobilních záchranných pracovišť. Projekty ARCHA jsou výsledkem spolupráce Českého výboru ICOM, Ministerstva kultury ČR, Národní knihovny ČR, Národního muzea ČR, jejich ukrajinských partnerů, a soukromých dárců. Společným záměrem a cílem všech projektů ARCHA je ochrana a zachování kulturního dědictví Ukrajiny ohroženého probíhajícím konfliktem, které je klíčové pro zachování identity národa a jeho paměti. Díky projektům jako ARCHA je možné efektivně chránit a digitalizovat cenné sbírky, čímž se zajišťuje jejich dostupnost pro budoucí generace.

Jednou z nejvýznamnějších akcí muzejního světa a důležitého partnera Asociace muzeí a galerií ČR, kterým je Český výbor ICOM, byla v uplynulém období 26. Generální konference Mezinárodní rady muzeí v Praze, jejímž výstupem je i nová definice muzea. Asociace muzeí a galerií uspořádala 10. celorepublikové kolokvium a Konferenci „Muzeum a změna VI/The Museum and Change VI“, která se věnovala aktuálním problémům oboru v mezinárodním kontextu. Společná jednání zástupců muzejních institucí ČR a SR, která v rámci kolokvia i konference proběhla, měla na programu body týkající se legislativy, vzdělávání, digitalizace i aktuálních bezpečnostních hrozeb.

4.1.9. Výročí UNESCO

Mezinárodní program Výročí UNESCO se od roku 1952 podílí na připomínání historických událostí a významných osobností členských států. ČR se podařilo pro rok 2024 zahrnout do tohoto programu připomínku 200. výročí narození Bedřicha Smetany – a v rámci oslav výročí proběhlo mnoho mimořádných akcí.

V roce 2024 zpracovala a podala Česká komise pro UNESCO dvě žádosti o nominaci na seznam Výročí UNESCO pro roky 2026–2027 - výročí 150 let od narození Tomáše Bati a 100 let od narození Arnošta Lustiga.

4.2. Činnost v oblasti vzdělávání

4.2.1. Implementace Cíle udržitelného rozvoje č. 4 – kvalitní vzdělávání

Zásadním dokumentem, který významně integruje hlavní úkoly Cíle udržitelného rozvoje č. 4, je Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+ (Strategie 2030+). Se Strategií 2030+ úzce souvisí (a vychází z ní) Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR 2023–2027, který schválila vláda ČR v prosinci 2023. Mezi hlavní cíle dokumentu patří reforma národního kurikula, inovace oborové soustavy středních škol a posílení všeobecného vzdělávání, přičemž klíčovou prioritou zůstává snižování nerovností v přístupu ke kvalitnímu vzdělávání od předškolního po vyšší odborné školy. V rámci průřezových opatření jsou zdůrazněna témata, jako je vzdělávání pro udržitelný rozvoj, digitální vzdělávání a využití umělé inteligence, podpora žáků s nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka a téma well-being, duševní zdraví a bezpečné prostředí ve školách, včetně podpory pohybových aktivit.

Dalším významným dokumentem v oblasti udržitelného vzdělávání je pak Akční plán na léta 2022–2025 ke Státnímu programu environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty a environmentálnímu poradenství na léta 2016–2025 (v gesci Ministerstva životního prostředí). Tento plán zahrnuje opatření, která dále podporují rozvoj vzdělávání pro udržitelnost v České republice.

Cíle udržitelného rozvoje jsou vepsány i do nových kurikulárních dokumentů pro předškolní a základní vzdělávání v ČR (RVP PV a RVP ZV), které byly schváleny vedením MŠMT dne 28. prosince 2024 a vydány dne 14. ledna 2025. Mateřské školy budou povinny podle těchto RVP zahájit výuku nejpozději od 1. září 2026 a základní školy od 1. září 2027. Národní kurikulum rozvíjí průřezová témata obsažená ve strategických dokumentech a zejména RVP ZV klade důraz na propojení klíčových kompetencí a základních gramotností s očekávanými výsledky učení. Podporuje mimo jiné témata jako kritické myšlení a spolupráci při řešení problémů s logicko-matematickou, čtenářskou a pisatelskou gramotností.

Přístup k bezplatnému, rovnému a kvalitnímu primárnímu a sekundárnímu vzdělávání v ČR

Rovný přístup ke vzdělávání je zakotven ve školském zákoně č. 561/2004 Sb., a to konkrétně v paragrafu 2 (Zásady a cíle vzdělávání). Dětem, žákům a studentům se speciálními vzdělávacími potřebami jsou na základě doporučení školského poradenského zařízení a písemného informovaného souhlasu zákonných zástupců bezplatně poskytována podpůrná opatření, jež slouží k zajištění individuálního a rovného přístupu při inkluzivním vzdělávání v běžných školách. MŠMT se proto zaměřuje na to, aby byl přístup ke vzdělání zajištěn spravedlivě, bez ohledu na etnicitu, původ a socioekonomické nebo zdravotní znevýhodnění. K tomu má také přispět institucionalizace podpůrných pozic ve školách a systém školních poradenských pracovišť. Pilotně byl model institucionalizace ověřován v roce 2024 ve veřejných základních školách. V roce 2024 MŠMT připravilo novelu školského zákona, do které zahrnuje ukotvení pozic školního psychologa a speciálního pedagoga a sociálního pedagoga v zákoně s cílem zajistit jejich stabilitu a systémové financování ze státního rozpočtu.

Od září 2024 mohou také všechny mateřské, základní a střední a vyšší odborné školy v ČR opětovně žádat o finanční prostředky z Operačního programu Jan Amos Komenský. Vyhlášené výzvy poskytnou celkem 6,5 miliardy Kč z evropských fondů především na personální podporu, profesní rozvoj pracovníků a inovace a podporu vzdělávání dětí, žáků (včetně účastníků zájmového vzdělávání) na další tři roky. Cílem je zlepšit kvalitu vzdělávání a zajistit úspěch každého žáka, nevyjímaje podpory marginalizovaných skupin a dětí ohrožených školním neúspěchem.

V březnu 2024 vytvořilo MŠMT společně s Národní pedagogickým institutem ČR (NPI ČR) Platformu podpory nadání. Jejím cílem je koordinace nastavení vzdělávacího systému a péče o nadané žáky a také zapojení pedagogů a školských poradenských zařízení do řešení identifikace nadání. S ohledem na inkluzi je dále obsahově rozvíjena webová aplikace určená pedagogům i nejširší veřejnosti <https://zapojmevsechny.cz/>.

V roce 2024 byl dále prohlubován systém podpory vzdělávání dětí a žáků cizinců. Novelizací právních předpisů došlo k trvalému ukotvení nárokové jazykové podpory cizinců ve středních školách a k úpravě jejich parametrů v základních školách. Revidovaný systém prokázal svoji plnou funkčnost při poskytování jazykové přípravy v situaci, kdy se skokově zvýšil počet žáků cizinců z Ukrajiny. MŠMT podporovalo i v roce 2024 finančně školy s největším zastoupením ukrajinských uprchlíků – jednalo se zejména o podporu zřizování pozic ukrajinských asistentů pedagoga a dalších pozic na podporu adaptace a integrace a finanční prostředky na nákup učebnic a učebních pomůcek.

Další důležitou oblastí, které věnuje v rámci inkluzivního vzdělávání MŠMT velkou pozornost, je podpora sociálně znevýhodněných romských žáků. Mezi klíčové dotační tituly MŠMT v této oblasti patří například dotační podpora sociálně znevýhodněných romských žáků středních škol, konzervatorií a studentů vyšších odborných škol. Cílem je podpořit romské žáky/studenty ve studiu, zlepšit jejich vzdělávací výsledky, zamezit jejich předčasným odchodům ze vzdělávání. V roce 2024 bylo takto podpořeno 309 žáků a studentů v celkové výši 4 431 643 Kč. Předmětem dalšího dotačního titulu je podpora integrace romské menšiny. MŠMT pomocí tohoto programu podporuje vzdělávání romských dětí a žáků, kteří přicházejí z nerovného prostředí, ve kterém jim hrozí nejen sociální vyloučení, ale také nerovné šance pro získání kvalitního vzdělání. V roce 2024 bylo podpořeno 29 projektů v celkové výši 11 587 500 Kč.

Přístup ke kvalitnímu předškolnímu vzdělávání a péči

Česká republika i nadále klade velký důraz na implementaci konkrétních kroků pro naplňování tohoto cíle. Školský zákon stanovuje povinnost bezúplatně zařadit přednostně do předškolního vzdělávání děti ve věku 5 let, které v následujícím roce začnou realizovat povinnou školní docházku. Předškolní vzdělávání se organizuje pro děti ve věku zpravidla od tří do šesti let, nejdříve pak od věku dvou let, přičemž nárok na přijetí do mateřské školy mají děti starší tří let. Předškolní docházka pro děti starší 5 let je povinná. Tento povinný poslední ročník lze absolvovat buď v mateřské škole nebo v přípravné třídě.

Kromě mateřských škol existují také dětské skupiny (v gesci MPSV) jako zařízení předškolní péče pro děti od 6 měsíců do 6 let. V současnosti probíhají intenzivní spolupráce mezi MŠMT a

MPSV o propojení obou systémů v jeden koordinovaný systém předškolního vzdělávání a péče, fungující ku prospěchu dětí.

Rozšiřování podmínek celoživotního učení a dalšího vzdělávání občanů

Česká republika podporuje rozšiřování podmínek pro další vzdělávání občanů. V roce 2024 pokračovala implementace procesů ověřování a uznávání dalšího vzdělávání podle zákona č. 179/2006 Sb. V systému Národní soustavy kvalifikací bylo definováno 1451 profesních kvalifikací a počet držitelů osvědčení z profesní kvalifikace překročil 350 000 osob.

V roce 2024 byl také zahájen projekt „Směrem k harmonizovanému ekosystému mikrocertifikátů v ČR“ podpořený z TSI. Jeho cílem je sjednotit procesy v zavádění mikrocertifikátů v České republice.

Znalosti týkající se udržitelného rozvoje, lidských práv, genderové rovnosti a konceptu globálního občanství

Záměrem České republiky je zajistit, aby všichni občané měli znalosti týkající se udržitelného rozvoje, lidských práv, genderové rovnosti a konceptu globálního občanství. MŠMT přistupuje k plnění tohoto kroku zejména skrze nové rámcové vzdělávací programy. V RVP ZV jsou zahrnuta témata jako aktivní občanství, obhajování a dodržování lidských práv a svobod, hodnotové vzdělávání k toleranci, odpovědnosti a spravedlnosti. Důraz je kladen na vzdělávání v souvislostech a vytváření postojů na základě sdílených hodnot. Občanská gramotnost, udržitelnost a globální vzdělávání jsou součástí průřezových témat.

MŠMT také ve spolupráci s MZV připravilo nový Akční plán pro globální vzdělávání. Zároveň jsou rozvíjeny další aktivity vedoucí k podpoře implementace nového RVP, tedy i průřezových témat. V oblasti genderové rovnosti MŠMT připravuje metodiku pro práci s genderově rozmanitými a trans studujícími, kterou v současnosti připomínají vybrané střední školy.

4.2.3. Katedry UNESCO

Program UNITWIN/UNESCO Chairs vznikl v roce 1992 a spočívá v zakládání kateder UNESCO a sítí UNITWIN mezi institucemi vysokoškolského vzdělávání. V současnosti existuje po celém světě téměř 1000 kateder UNESCO a programů spolupráce UNITWIN v téměř 120 státech. Jedinou Katedrou UNESCO v České republice je Katedra UNESCO pro muzeologii a světové dědictví, která vznikla v roce 1994 a která je nedílnou součástí Ústavu archeologie a muzeologie Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně a je také z jejího rozpočtu plně financována. Katedra se tematicky věnuje teoretické a aplikované muzeologii a muzeologické péči o archeologické památky. Vedoucím katedry je prof. Mgr. Jiří Macháček, Ph.D. Činnost katedry řídí Rada, jejímiž členy jsou zástupci Masarykovy univerzity, Komise a hostující zahraniční profesori.

4.2.5. Síť přidružených škol UNESCO

Síť přidružených škol UNESCO (UNESCO Associated Schools Network, dále jen „Síť“) vznikla v roce 1953 a dnes sdružuje více než 12 tisíc vzdělávacích institucí ve 182 zemích světa, od mateřských po vyšší odborné školy. Všechny tyto školy vedou své žáky a studenty ke čtyřem

základním pilířům vzdělávání, definovanými Mezinárodní komisí pro vzdělávání ve 21. století: učit se vědět, učit se konat, učit se být a učit se žít spolu. Hlavním cílem projektu je „zlepšovat kvalitu vzdělávání pro všechny a přispívat k rozvoji lepšího porozumění mezi dětmi a mladými lidmi celého světa a tím přispívat k pevnému a trvalému míru“. Přidružené školy UNESCO se v rámci své činnosti zabývají třemi prioritními tématy: (1.) celosvětové občanství a kultura míru a nenásilí, (2.) udržitelný rozvoj a udržitelný životní styl, (3.) mezikulturní učení, podpora kulturní rozmanitosti a kulturního dědictví.

ČR (tehdy ČSSR) se do celosvětového projektu Sítě přidružených škol UNESCO zapojila již v roce 1966 a v současnosti je členem Sítě v ČR 54 základních, základních uměleckých, středních, středních odborných a vyšších odborných škol. Aktivita jednotlivých zapojených škol jsou velmi různorodé. Věnují se nejen vlastním dlouhodobým víceoborovým projektům v rámci uvedených tří prioritních oblastí, ale pořádají také Týden škol UNESCO, který je zaměřený na společně vybraná témata související mj. s mezinárodními roky a dny vyhlášenými OSN nebo UNESCO. Ve školním roce 2023/2024 byly tématy Týdne škol UNESCO (1) Hate speech a mediální výchova, (2) 200. výročí narození Bedřicha Smetany, (3) Voda. Výkonným orgánem Sítě v ČR je tzv. Koordinační tým, který je složen z deseti volených zástupců škol, národního koordinátora a zástupce MŠMT. Zástupci škol jsou do týmu voleni během Valného shromáždění na tři roky. Předseda Koordinačního týmu je zároveň zástupcem Sítě v Komisi. Úlohu národního koordinátora Sítě plní Sekretariát Komise, který rovněž spravuje webovou stránku www.skoly-unesco.cz.

Jednou ročně se koná tzv. Valné shromáždění, kterého se účastní zástupci všech škol sdružených v Síti v ČR. Valné shromáždění určuje směřování Sítě pro příslušný školní rok a stanovuje střednědobý výhled. Valné shromáždění dále rozhoduje o přijímání nových škol, volí členy Koordinačního týmu a slouží také k výměně zkušeností a informací mezi jednotlivými členy Sítě. Již zmíněné 30. zasedání Valného shromáždění se uskutečnilo ve dnech 23. a 24. září 2024 v Jindřichově Hradci. Hostitelskou školou bylo Gymnázium Vítězslava Nováka. Valného shromáždění se zúčastnilo celkem 51 z 54 členských škol. Požadavek na ústní prezentaci splnilo všech 13 vybraných škol. V rámci shromáždění se konala doplňovací volba do Koordinačního týmu ASPnet na období 2023-2026, v níž uspěla zástupkyně VOŠP a SPŠ Litomyšl D. Urbánková. Dále proběhly přednášky ke schváleným tématům Týdne škol, a sice Mezinárodní rok ochrany ledovců, Světový den audiovizuálního dědictví a Den památky obětí holocaustu, poslední dvě zmíněné přednášky zahrnovaly i konkrétní nabídku workshopů pro školy. Datum příštího (31.) VS bylo stanoveno na 22. a 23. září 2025 v Kutné Hoře. V rámci snahy o větší zapojení členů při výběru témat Týdne škol byla zvolena témata i na školní rok 2025 – 2026, a sice 1) Mezinárodní den žen a dívek ve vědě, 2) Mezinárodní den geodiverzity, 3) Sport, fyzické a mentální zdraví.

Žáci a studenti ze škol Sítě se v roce 2024 zapojili do výtvarné soutěže Můj Bedřich Smetana, uspořádané Sekretariátem Komise. Žáci zpracovávali zadané téma ve formě koláže či komiksu. Sekretariát obdržel celkem 211 soutěžních děl z 19 škol. Hodnocení prací provedla pětičlenná odborná porota. Autoři oceněných děl s doprovodem byli pozváni na slavnostní vyhlášení v Černínském paláci, které se uskutečnilo dne 7. června 2024.

4.3. Činnost v oblasti přírodních věd

4.3.1. Aktivity související s lokalitou přírodního světového dědictví UNESCO Jizerskohorské bučiny, součást nadnárodní památky světového dědictví Dlouhověké bukové lesy a pralesy Karpat a dalších oblastí Evropy

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, jmenovitě samostatné oddělení vnějších vztahů a regionální pracoviště Liberec, připravila také v roce 2024 odborné podklady související s péčí o národní přírodní rezervaci Jizerskohorské bučiny, součásti lokality světového dědictví UNESCO Dlouhověké bukové lesy a pralesy Karpat a dalších oblastí Evropy. Pracovnice regionálního pracoviště Liberec se zúčastnila semináře o péči o dlouhověké bukové lesy a pralesy, které jsou světovým dědictvím UNESCO (SRN, Vilm, květen 2024), a jednání Společného řídicího výboru pro výše zmiňovanou lokalitu světového dědictví (Humenné, říjen 2024).

4.3.2. Rada národních geoparků

Rada národních geoparků je poradním orgánem ministra životního prostředí, který zajišťuje kromě stimulace a koordinace rozvoje a kvality národních geoparků také implementaci cílů Globálních geoparků UNESCO v ČR v rámci Mezinárodního programu geověd a geoparků. V současnosti je v ČR jediný Globální geopark UNESCO Český ráj a deset národních geoparků: Egeria, Železné hory, Kraj Blanických rytířů, Podbeskydí, Ralsko, Vysočina, Broumovsko, Barrandien, Krajina břidlice a Královská Šumava.

Předsedkyní Rady je členka Komise doc. Ing. Martina Pásková, Ph.D. (předsedkyně Sekce pro životní prostředí).

Jarní zasedání Rady proběhlo 23. - 24. dubna 2024 v Národním geoparku Vysočina, v prostorách Univerzitního centra Masarykovy univerzity (Telč) a podzimní zasedání se konalo 12. listopadu v Průhonicích u Prahy, v prostorách Správy jeskyní ČR. Na základě podkladů z revalidačního řízení bylo ministru životního prostředí doporučeno recertifikovat národní geoparky Ralsko, Podbeskydí a Vysočina na další čtyři roky. Zástupce Meziresortní komise Sítě geoparků Slovenské republiky Martin Kováčik prezentoval situaci tří slovenských geoparků, které prošly revalidací díky spolupráci českých revalidátorů z Rady národních geoparků (Stanislav Stařík - Banská Bystrica, Veronika Štědrá - Novograd, Alena Zemanová - Banská Štiavnica). Ti následně prezentovali své postřehy, doporučení a příklady dobré praxe. Tato pilotní iniciativa byla zhodnocena jako oboustranně výhodná spolupráce. Rada národních geoparků vzala na vědomí, že Rada globálních geoparků UNESCO prodloužila Geoparku Český ráj certifikát Globální geopark UNESCO na další dva roky.

Ve dnech 13. - 15. května 2024 se v Příbrami při příležitosti českého předsednictví Visegrádské skupině pod záštitou Ministerstva životního prostředí společně s Národní radou geoparků a Národním geoparkem Barrandien setkali zástupci národních komisí geoparků zemí V4. V rámci zahájení vystoupil online i prezident Sítě globálních geoparků UNESCO, který se aktivně zúčastnil i dalších dnů tohoto setkání. Byla otevřena témata důležitá pro spolupráci zemí V4, která mohou zásadně ovlivnit podmínky fungování geoparků. Konkrétně se jednalo o revalidační

proceduru, přeshraniční spolupráci, geovědní vzdělávání a prodej geologických objektů (zejména drahých kamenů a zkamenělin) na území geoparků.

Probíhala podpora vzdělávání zaměřeného na geoparky, výklad geologického dědictví a geoturismus v prezenční i online formě. Např. na Univerzitě Hradec Králové na Fakultě informatiky a managementu tato témata představují součást osnov studijního programu Katedry rekreologie a cestovního ruchu a studentům jsou umožněny praxe i pracovní stáže v českých i zahraničních geoparcích. Tato univerzita vyvinula v rámci projektu TAČR mobilní aplikaci Toursman, která kromě zvyšování kvality geoturistického zážitku ve vybraných geoparcích a chráněných územích slouží i k usměrňování návštěvnosti z přetížených lokalit mj. na turisticky nedocenené geostezky a geolokality. Dále se univerzita zásadním způsobem podílí na vedení týmu mezinárodního projektu 4GEON zaměřeného na podporu vzdělávání v oblasti geověd v geoparcích v rozvojových zemích (zapojení výzkumníků z Tanzánie, Nikaraguy, Peru, Filipín, Brazílie, Uruguaye, www.4geon.org).

Předsedkyně Rady několikrát vystoupila na téma geoparků v ČR a ve světě (např. v Českém rozhlase Hradec Králové či v Radiu Proglas Brno), dále vystoupila online na téma geoparky ve světě na setkání s představiteli Bhútánu uspořádaném za účelem podpory vzniku geoparků v této zemi, a také na seminářích latinsko-americké a karibské sítě geoparků.

Zástupci Globálního geoparku UNESCO Český ráj a předsedkyně Rady se zúčastnili dvou zasedání Koordinačního výboru Evropské sítě geoparků (EGN, Turecko a online), konference EGN (Island). Předsedkyně Rady realizovala, kromě své účasti na dvou zasedáních Rady globálních geoparků UNESCO (Vietnam a online) a dvou zasedáních Poradního výboru GGN (Vietnam a online), revalidační misi v Dánsku. Na zasedání Koordinačního výboru EGN byla zvolena do Poradního výboru EGN, jehož online zasedání se pravidelně (každý měsíc) účastní.

4.3.3. Český národní komitét pro Mezinárodní program pro geovědy (IGCP)

Mezinárodní geovědní program UNESCO (IGCP) byl založen v roce 1972 z podnětu československých geologů. Český národní komitét pracuje na dobrovolné bázi a ke své činnosti využívá sponzorské dary, které distribuuje prostřednictvím každoročně vypsane transparentní soutěže za účelem financování nákladů spjatých zejména s účastí řešitelů projektů na významných mezinárodních zasedáních, organizováním pracovních zasedání (domácích i mezinárodních) a s podporou výzkumné a publikační činnosti. Hlavním sponzorem byla v minulosti akciová společnost Severočeské doly, s.r.o., postupně ji nahrazují menší společnosti jako Agico. Komitét vykonává dlouhodobě roli národního zástupce programu IGCP; vloni byl demokratickým hlasováním sloučen s bývalým ČNGK, takže má v gesci i agendu IUGS (Mezinárodní Unie Geologických Společností) a změnil název: Český geologický komitét, zkratka ČGK.

V ČR je významně zastoupen projekt IGCP 679. Je zaměřen na studium křídového oceánského a suchozemského prostředí a jejich vývoji v Asii i na vybraných lokalitách mimo Asii. V roce 2024 bylo hlavní aktivitou členů českého týmu kombinování biostratigrafického, magnetického a izotopového zhodnocení intervalových lokalit na hranici jura-křída z ČR (Karpentná, Ropice, Kurovice), Rakouska (Rettenbacher), Francie (Berrias) a Srbska (Dedina) a zveřejnění těchto výsledků. Představitelkou České republiky je Dr. Tiiu Elbra (Geologický ústav AV ČR). Významně je zastoupen také IGCP 735, týkající se expanze bezobratlých organismů během

ordoviku. Podle oficiálních stránek projektu v něm pracuje 11 českých účastníků, kteří byli v průběhu roku 2024 aktivně zapojeni do různých výzkumných aktivit. Významně přispěli k cílům projektu publikováním výzkumných prací a aktivní účastí na mezinárodních konferencích. Například 3. virtuální setkání IGCP 735 zorganizovali v Praze Martina Nohejlová, Marika Polechová a Lukáš Laibl. Úspěšně pokračuje i projekt IGCP 751 - 4GEON: Čtyři kontinenty propojené hravým geovzděláváním.

Český geologický komitét spolupracuje na úrovni ČR zejména s Radou národních geoparků, Českou geologickou společností, Akademií věd České republiky a Českou geologickou službou.

4.4. Činnost v oblasti společenských a humanitních věd

Program UNESCO pro řízení společenských přeměn (MOST)

Management of Social Transformations je program UNESCO, který se zabývá veřejnými společenskovědními politikami, transformačními procesy a propojováním politické a občanské sféry s vědou. Podporuje vědecké přístupy k řízení společnosti a obzvláště v posledních letech se též soustřeďuje na vytváření synergií mezi humanitními, sociálními a přírodními vědami a jejich aplikacemi mimo vědeckou sféru. Program usnadňuje široký přístup k datům o společnosti, vytváří nástroje k řešení společenských problémů s perspektivou dlouhodobé udržitelnosti a napomáhá k efektivnímu dialogu mezi zadavateli, řešiteli a uživateli. Kontaktní osobou pro program je člen Komise doc. PhDr. Zdeněk Uherek, CSc., který též zasedá v Mezivládní radě programu MOST (IGC), kam byla ČR v roce 2023 zvolena. Z 30 členských států nyní zastupují geografickou oblast střední a východní Evropy Bulharsko, Česko, Polsko a Rumunsko.

Program MOST je postaven na třech hlavních pilířích: 1. výzkum, 2. využití výzkumu v rozhodovacích procesech, 3. využití výzkumu ve vzdělávání. V roce 2024 byly na mimořádném zasedání IGC, kterého se též zúčastnila Česká republika, reformulovány priority akčního plánu vycházejícího ze střednědobé strategie MOST na léta 2022–2029. Diskutována byla zejména spolupráce s koalicí BRIDGES, která rozšiřuje působení MOST na pole přírodních věd. Strategická koalice sociálních a přírodních věd při působení na rozhodovací procesy v oblasti ekologických témat se stala při diskusích o Akčním plánu profilující napříč členskými státy. Dlouhodobě zaznamenáváme iniciativní roli Arizona State University při formování spolupráce MOST – BRIDGES. Na jednání IGC navázal sebereflexivní průzkum organizovaný kanceláří MOST o stávajících možnostech implementace programu v členských státech UNESCO a konzultace rozpočtových priorit programu MOST.

Vedle strategických priorit programu, které se kontinuálně upřesňují, MOST vytváří stabilnější projekty zastřešující dlouhodobé vědecké aktivity nebo sloužící jako prostor pro vytváření expertních sítí a předávání znalostí v zacílených oblastech.

V roce 2024 již bylo možné zaznamenat efekt nově vytvořeného prostoru pro vědeckou spolupráci Inclusive Policy Lab. Jedná se o virtuální komunikační prostředí, centrum znalostí a prostředí pro kladení otázek expertům. V roce 2024 Inclusive Policy Lab sdružovala 5000 členů a 2300 expertů sdružených ve 210 e-teamech. Vzhledem k tomu, že zde lze volně pokládat otázky, shromažďovat materiály a vytvářet nové týmy, jedná se o prostředí s velkým intelektuálním potenciálem a přímé navázání kontaktu pro odbornou konzultaci nebo prostor pro vědeckou diskusi. Experti prostřednictvím sítě nejen vytvářejí projekty a sdílejí znalosti, ale

reagují na adresné otázky přicházející z veřejného prostoru. Čeští odborníci na tomto poli aktivně vystupují. Inclusive Policy Lab pořádá též diskusní setkání a Honorary Lectures.

Dynamické bylo v roce 2024 též působení dílčího programu „Digital Anthropology“, který si klade za cíl prohloubit znalosti o vzájemné koexistenci lidských společenství a digitálních technologií. Jeho cílem je objasnit, co znamená být člověkem v digitální éře a jak se chování jednotlivců v digitálním prostoru promítá do prostoru trojrozměrného. V roce 2024 bylo zejména diskutováno téma využití umělé inteligence. Vedle přednášek a výukových akcí si dílčí program začal vytvářet vlastní znalostní bázi „Living Toolkit“, který usnadňuje orientaci v problematice.

Další dílčí program MOST s vysokou odezvou v roce 2024 se nazývá Philosophy and Humanities a soustředí se na otázku vývoje poznávání a vědeckého myšlení a na téma žen ve vědě. Aktuálním tématem programu v roce 2024 byla též spolupráce s International Council of Philosophy and Human Sciences (CIPSH). Dílčí program Silk Roads se zaměřuje na historii přenosu informací a technologií, General History of Africa reflektuje tento kontinent jako současnou prioritu UNESCO a soustřeďuje africké vědce, kteří v rámci tohoto dílčího programu publikovali již devět monografií.

V rámci UNESCO MOST působí též UNESCO MOST Schools, které krátkodobě intervenují do vzdělávacích procesů zejména v mimoevropském prostoru. Ve dnech 26. 2. – 1. 3. 2025 byla uspořádána škola zaměřená na téma sociální koheze v Maďarsku ve spolupráci s Institute of Advanced Studies Köszeg.

4.5. Činnost v oblasti komunikace a informací

4.5.1. Mezinárodní program UNESCO Paměť světa

Program UNESCO Paměť světa vznikl v roce 1992 s cílem zvýšit povědomí, ale i usnadnit uchování a ochranu dokumentárního dědictví a jeho zpřístupňování jako důležité součásti kulturního dědictví lidstva. V roce 1995 byl rámci tohoto programu vytvořen mezinárodní Registr Paměť světa, v němž měla v roce 2024 ČR zapsáno 10 památek dokumentárního dědictví. Nominace ČR koordinuje Národní komitét pro program Paměť světa, zřízený v roce 2023 ministrem kultury.

V roce 2024 proběhla příprava nominace Rukopisů a poznámek G. J. Mendela k předložení do mezinárodního nominačního procesu v roce 2025. ČR rovněž v rámci agendy programu Paměť světa vypořádala v roce 2024 připomínky k nominacím dalších dvou souborů dokumentů – Rukopisných map a konceptů P. J. Šafaříka a Situačních plánů židovského osídlení z 18. století.

4.5.2. Mezivládní výbor Mezinárodního programu pro rozvoj komunikace (IPDC)

Mezinárodní program pro rozvoj komunikace (IPDC) se zaměřuje na podporu médií a zajištění bezpečného a zdravého prostředí pro působení nezávislých a svobodných médií primárně v zemích „globálního Jihu“. Projekty IPDC mají významný dopad na širokou škálu oblastí, které zahrnují mimo jiné podporu nezávislosti a plurality sdělovacích prostředků, rozvoj komunitních médií, rozhlasových a televizních společností, modernizaci národních a regionálních

zpravodajských agentur a školení mediálních profesionálů. ČR v období 2021–2025 vykonává mandát člena Mezivládního výboru IPDC, který se schází jednou za dva roky. V r. 2024 proběhlo 68. zasedání Byra IPDC, které schválilo alokaci 1.06 mil. USD pro 37 rozvojových projektů a dalších cca 250 tisíc USD na pět iniciativ (mj. IPDC „safe spaces“ pro novináře z Ukrajiny, Súdánu a Afghánistánu). Z 37 rozvojových projektů bude 21 implementováno v nejméně rozvinutých zemích (LDCs), 6 v malých rozvíjejících se ostrovních zemích (SIDS).

Ve dnech 21. – 22. listopadu 2024 se uskutečnilo 34. zasedání Mezivládní rady Mezinárodního programu pro rozvoj komunikace (IPDC), druhé a poslední zasedání za stávajícího CZ mandátu v tomto subsidiárním orgánu.

4.5.3. Etika umělé inteligence, etika neurotechnologií

Ve dnech 5.- 9. února se ve Slovinsku uskutečnil druhý ročník Globálního fóra UNESCO k etice umělé inteligence. Za ČR se účastnil náměstek M. Havrda.

ČR úspěšně nominovalo CZ expertku Lucii Machovou Urdzíkovicovou z AV ČR do mezinárodní ad hoc expertní skupiny UNESCO ustavené v rámci přípravy návrhu doporučení k etice neurotechnologií. Skupina zasedala v dubnu a v srpnu a připravila expertní návrh textu doporučení, které následně Sekretariát UNESCO předložil členským státům k připomínkám.

5. ZAHRANIČNÍ AKTIVITY

5.1. Výkonná rada UNESCO (VR)

5.1.1. 219. řádné zasedání Výkonné rady UNESCO

219. zasedání Výkonné rady UNESCO proběhlo ve dnech 13. – 27. března. Neslo se ve znamení silných tenzí mezi částí ČS a Sekretariátem, způsobených řadou administrativně provozních záležitostí v důsledku nestandardní situace v oblasti rozpočtu na konci r. 2023 a politickým napětím mezi ČS v důsledku konfliktu v Gaze. Dvě politicky nejcitlivější rozhodnutí byla nicméně přijata (ke Gaze konsensem, k Ukrajině hlasováním), přijata byla i rozhodnutí potřebná k dořešení problému s likvidací skrytého deficitu („overcommitment“) vzniklého v r. 2023 souběhem vysoké inflace, růstu mzdových nákladů, kursových výkyvů a nedostatečné rozpočtové kontroly.

CZ kosponsorovala dodatečné dokumenty zařazené na agendu z iniciativy ČS – Program UNESCO na podporu vědecké svobody a bezpečnosti vědců a výzva k akci, Zachování archivů UNESCO, našeho sdíleného dědictví a Posílení genderové agendy UNESCO, ke kterému představila pozměňovací návrhy, jež byly zapracovány. CZ dále navrhla na základě podnětu MŽP pozměňovací návrhy k Akci UNESCO pro domorodá obyvatelstva, jež byly částečně zohledněny. V CZ delegaci byli zastoupeni představitelé MZV, MŠMT a MK.

5.1.2. 220. řádné zasedání Výkonné rady UNESCO

220. zasedání Výkonné rady UNESCO, které proběhlo ve dnech 9. – 23. října, bylo poznamenáno potřebou dořešit administrativně provozní problémy a manažerská pochybení, které na přelomu minulého roku vyústily ve vznik skrytého deficitu („overcommitment“) a vyžádaly si přijetí nestandardního řešení na 219. zasedání VR. Mimořádný externí audit, který si na minulém zasedání VR vyžádala, nicméně konstatoval, že UNESCO vyhovělo liteře příslušného finančního nařízení. K nejdůležitějším bodům na programu zasedání patřily Zpráva o strategických výsledcích a Předběžné návrhy programu a rozpočtu na příští čtyřletí (2026-2029). Aktuální politická témata se odrazila v hlasování o již tradičních „ukrajinských“ rozhodnutích a konsensuálním přijetí „technických“ rozhodnutí o Gaze a Libanonu. Dále se mj. podařilo schválit ambiciózní rozhodnutí k podpoře afghánských dívek a žen, US návrh rozhodnutí k AI či pákistánský návrh rozhodnutí k dezinformacím.

CZ kosponsorovala dodatečné dokumenty zařazené na agendu z iniciativy ČS – Posílení pokroku v cílech udržitelného rozvoje prostřednictvím iniciativ UNESCO v oblasti AI, Implementace Sendaiského rámce pro snížení rizika katastrof, Iniciativa UNESCO Fit for Life – řešení násilí na ženách a dívkách a posílení bezpečného sportu pro všechny. V CZ delegaci byli zastoupeni představitelé MZV, MŠMT a MK. Na závěrečném plénu VR schválila rozhodnutí k „Posouzení procedury k nominaci GŘ.

5.1.3 8. mimořádné zasedání Výkonné rady UNESCO

Dne 25. listopadu proběhlo 8. mmř. zasedání VR. Jediným tématem zasedání bylo projednání dokumentu a příslušného rozhodnutí „Podpora pokračování vzdělávacích aktivit UNRWA na okupovaném palestinské území“. Rozhodnutí bylo přijato drtivou většinou 50 hlasů.

5.2. Zasedání evropských národních komisí pro UNESCO

Ve dnech 25.–26. dubna 2024 se v Istanbulu uskutečnilo 8. zasedání neformální sítě evropských národních komisí pro UNESCO, kterého se zpravidla na úrovni vedoucího tajemníka zúčastnili zástupci komisí z tří desítek států včetně České republiky. Zasedání se věnovalo aktuálním tématům UNESCO, mj. strategii Priorita Afrika či agendě kulturní rozmanitosti.

6. VÝDAJE KOMISE V KČ ZA SLEDOVANÝ ROK

Členství v Komisi je čestné. Její členové nejsou za svou činnost odměňováni, ani jim nejsou propláceny cestovní náhrady. Jejich případná účast na akcích UNESCO, jež se konají v zahraničí, je hrazena z prostředků věcně příslušných ministerstev nebo institucí a organizací, které je na akce vysílají. Komise je koordinátorem a zprostředkovatelem při výběru účastníků, na financování se však nepodílí. Výdaje spjaté s činností Sekretariátu Komise jsou součástí rozpočtu MZV, jehož prostřednictvím se Komise v souladu s rozpočtovými pravidly finančně spolupodílela na organizaci 30. zasedání Valného shromáždění Sítě přidružených škol UNESCO v Jindřichově Hradci a byly uhrazeny náklady na provoz domény www.skoly-unesco.cz.

Komise v roce 2024 nežadávala žádné veřejné zakázky. Žádné účelové prostředky nebyly Komisi v roce 2024 přiděleny.

Agenda Sekretariátu Komise byla vykonávána třemi zaměstnanci MZV ve služebním poměru, kteří jsou zařazeni v Odboru OSN a globálních otázek.

7. PLÁN ČINNOSTI A ROZPOČET KOMISE

7.1. Plán činnosti Komise

Spolupráce ČR s UNESCO je v programových oblastech UNESCO (vzdělávání, kultura, přírodní vědy, společenské a humanitní vědy, komunikace a informace) dána zejména mezinárodně právními závazky, které pro ČR vyplývají z mnohostranných mezinárodních smluv sjednaných UNESCO (úmluvy UNESCO), a řádným programem UNESCO na dané období. Tato spolupráce je prováděna a financována věcně příslušnými ministerstvy v souladu se zákonem č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy, v platném znění. Plán činnosti Komise se řídí především harmonogramem činnosti UNESCO a povinnostmi vyplývajícími ze Statutu Komise, zejména pokud jde o zasedání Komise a jejích orgánů.

7.2. Rozpočet Komise

Komise nedisponuje vlastním rozpočtem. Výdaje na chod Sekretariátu Komise jsou součástí rozpočtu MZV. UNESCO využívá příspěvkovou stupnici schvalovanou Valným shromážděním OSN a upravenou dle počtu členských států UNESCO. Procentuální výše příspěvku České republiky do UNESCO byla pro rok 2024 0,347 % z celkového rozpočtu organizace. ČR zaplatila z rozpočtové kapitoly MZV celkový mandatorní finanční příspěvek do UNESCO na rok 2024 ve výši 616 873 USD a 504 435 EUR. ČR dále uhradila příspěvek do Fondu světového dědictví ve výši 11 755 USD z titulu smluvní strany Úmluvy o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví a příspěvek do Fondu pro zachování nemateriálního kulturního dědictví ve výši 11 755 USD z titulu smluvní strany Úmluvy o zachování nemateriálního kulturního dědictví.

V roce 2023 byly rovněž poskytnuty dobrovolné příspěvky. Z rozpočtové kapitoly MK přispěla ČR dobrovolným příspěvkem ve výši 11 755 USD do Mezinárodního fondu pro kulturní rozmanitost, který je určen na pomoc konkrétním projektům ze zemí s méně rozvinutou kulturní infrastrukturou, a dobrovolným příspěvkem ve výši 250 000 CZK do Fondu na ochranu kulturních statků za ozbrojeného konfliktu.

Z rozpočtové kapitoly MZV byl poskytnut dobrovolný příspěvek ve výši 700 000 CZK ve prospěch Globálního fondu na obranu médií (Global Media Defence Fund, GMDF), což napomohlo ke zviditelnění ČR v oblasti lidských práv i v rámci UNESCO. Fond přispívá k implementaci Akčního plánu OSN k bezpečnosti novinářů a problému beztrestnosti, finanční prostředky byly využity především na projekty podporující svobodu médií a přístup novinářů ke specializované právní pomoci. Péči MZV byl rovněž poskytnut příspěvek v celkové výši 800 000 CZK pro Mezinárodní program pro rozvoj komunikace (International Programme for the Development of Communication, IPDC). ČR tak napomohla k prosazování svých zahraničně-politických priorit a zvýraznila svou roli stávajícího člena Mezivládní rady IPDC (viz oddíl 4. 5. 2.).

Složení České komise pro UNESCO 2023–2027*k 31. prosinci 2024*

Zástupci ministerstev dle článku III odst. 1a Statutu Komise			
	Jméno	Instituce	Funkce
1	Ing. Robert Buřič	MV	vrchní min. rada v odboru mezinárodní spolupráce a EU
2	Mgr. Bc. Silvia Doušová	MMR	(od září 2024 zastupována)
3	brig. gen. Mgr. Aleš Knížek	MO	ředitel Vojenského historického ústavu Praha
4	Mgr. Dita Limová	MK	vedoucí oddělení pro vztahy s UNESCO, odbor mezinárodních vztahů a EU
5	Mgr. Veronika Peterová	MŠMT	vedoucí oddělení bilaterální a multilaterální spolupráce, odbor mezinárodních vztahů a EU
6	JUDr. Ing. Martin Pizinger, MBA	MZV	ředitel odboru OSN
7	PhDr. Ing. Přemysl Štěpánek, Ph.D.	MŽP	vedoucí oddělení mnohostranných vztahů
Zástupci institucí dle článku III odst. 1b Statutu Komise			
	Jméno	Instituce	Funkce
8	RNDr. Jan Daňhelka, Ph.D.	Český národní výbor Mezinárodního hydrologického programu (IHP)	předseda Českého národního výboru IHP
9	RNDr. Jana Dlouhá, Ph.D.	Zelený kruh	členka Zeleného kruhu
10	Mgr. Karel Halla	Česká archivní společnost	předseda České archivní společnosti
11	Prof. RNDr. David Honys, PhD.	Akademie věd ČR	předseda Rady pro zahraniční styky Akademie věd ČR
12	Mgr. Jiří Hošna	Český rozhlas	ředitel Komunikace,

			marketingu a obchodu
13	Ing. Jana Humpolíková, MA	CzechTourism	Key account manager – kulturní turismus
14	Ing. Pavel Jirásek	Český komitét Modrého štítu	předseda Českého komitétu Modrého štítu
15	Mgr. Vlastimil Jura	Česká rada dětí a mládeže (ČRDM)	člen představenstva ČRDM
16	Mgr. Kateřina Klementová, Ph.D.	Národní informační a poradenské středisko pro kulturu (NIPOS)	vedoucí Centra dětských estetických aktivit
17	PhDr. Helena Koenigsmarková	Český výbor Mezinárodní rady muzeí (ICOM)	emeritní ředitelka Uměleckoprůmyslového muzea v Praze
18	Ing. arch. Věra Kučová	Národní památkový ústav	vedoucí oddělení památek s mezinárodním statutem
19	Mgr. Jan Mařík, Ph. D.	Archeologický ústav AV ČR	ředitel Archeologického ústavu AV ČR
20	RNDr. Radek Mikuláš, CSc. et DSc.	Český národní komitét pro Mezinárodní geovědní program UNESCO (ČNK IGCP)	předseda ČNK IGCP
21	Mgr. Jiří Orna	Asociace muzeí a galerií ČR	člen Exekutivy AMG, ředitel Západočeského muzea v Plzni
22		Český národní komitét ICOMOS (ČNK ICOMOS)	Ing. Vlastislav Ouroda, Ph.D. (†17.12.2024)
23	doc. Ing. Martina Pásková, Ph.D.	Rada národních geoparků	předsedkyně Rady národních geoparků
24	Ing. Pavel Pešout	Agentura ochrany přírody a krajiny (AOPK ČR)	ředitel Sekce ochrany přírody a krajiny AOPK ČR
25	Ing. Pavla Petrová, Ph.D.	Institut umění - Divadelní ústav (IDU)	ředitelka IDU
26	Mgr. Václav Pražák	Síť přidružených škol UNESCO (ASPnet)	předseda Koordinačního týmu ASPnet
27	PhDr. Martin Šimša, Ph.D.	Národní ústav lidové kultury	ředitel Národního ústavu lidové

			kultury
28	Mgr. Tomáš Zatloukal, MBA, LL.M., MSc.	Česká školní inspekce	ústřední školní inspektor
Zástupci jmenovaní <i>ad personam</i> dle článku III odst. 1c Statutu Komise			
	Jméno	Instituce	Funkce
29	Mgr. Michal Beneš, CSc.	Rada světové památky historické jádro Prahy	místopředseda
30	MUDr. Eva Nováková	Klub UNESCO Kroměříž	předsedkyně Klubu UNESCO Kroměříž
31	prof. PhDr. Stanislav Štech, CSc.	Česká komise pro UNESCO	předseda České komise pro UNESCO
32	doc. PhDr. Zdeněk Uherek, CSc.	FSV UK	člen Mezivládní rady Programu pro řízení společenských přeměn MOST
33	PhDr. Jiří Woitsch, Ph. D.	Etnologický ústav AV ČR	ředitel Etnologického ústavu AV ČR
Čestní členové dle článku IV Statutu Komise			
	Jméno	Instituce	
34			RNDr. Milena Blažková (†8.11.2024)
35	Mgr. Vlastimil Ježek	Obecní dům	
36	PhDr. Jan Krist	Národní ústav lidové kultury ve Strážnici	
37	Mgr. Lenka Lázňovská	NIPOS	
38	PhDr. Zdenka Mansfeldová, CSc.	Sociologický ústav AV ČR	
39	prof. RNDr. Bedřich Moldan, CSc., dr. h. c.	Centrum pro otázky životního prostředí UK v Praze	
40	PhDr. Ivan Rynda	FHS UK	
41	doc. PaedDr. RNDr. Milada Švecová, CSc.	Klub ekologické výchovy	předsedkyně
Vedoucí tajemník ČK pro UNESCO dle článku III odst. 6 Statutu Komise			
	Jméno	Instituce	Funkce
42	Mgr. Lenka Konšelová	ČK pro UNESCO	vedoucí tajemnice ČK pro UNESCO

Udělené záštity České komise pro UNESCO v roce 2024

Č.	Název projektu	Pořadatel	Doba trvání	Místo konání
1	Mezinárodní festival divadelních škol SETKÁNÍ/ENCOUNTER 2024	JAMU	16. – 20. 4. 2024	Brno
2	VODA JE ŽIVOT 2024	Ústav výzkumu globální změny AV ČR, v. v. i.	1. 1. – 31. 12. 2024	Praha, 10 krajských měst, zámek Kačina
3	Já chci být člověk 2024 (Arnošt Lustig)	Nadační fond Arnošta Lustiga	1. 4. 2024 – 5. 1. 2025	Ostrava, Praha, Moravskoslezský kraj
4	25. ročník Slavností staré hudby	Collegium Marianum – Týnská škola s.r.o.	16. 7. – 6. 8. 2024	Praha
5	ARTtýden	NIPOS	20 – 26. 5. 2024	Celá ČR
6	8. mezinárodní konference "Převrženo do vlastnictví Říše. Dokumentace, identifikace a restituce nacisty uloupených kulturních statků"	Centrum pro dokumentaci majetkových převodů kulturních statků obětí II. světové války, o.p.s.	17. – 18. 9. 2024	Praha
7	Výstava Křehká krása 13. ročník	Svaz výrobců skla a bižuterie	8. – 11. 8. 2024	Jablonec nad Nisou
8	Mezinárodní sklářské sympozium IGS 2024	Město Nový Bor, Sklářské muzeum Nový Bor	3. – 6. 10. 2024, výstava do října 2025	Nový Bor, Kamenický Šenov a přilehlé obce
9	30. roč. Memoriálu J. a P. Vavrouškových	Společnost pro trvale udržitelný život	17. – 19. 5. 2024	Valašské Meziříčí
10	Crystal Valley Week	Agentura regionálního rozvoje, s.r.o.	26. – 31. 8. 2024	Liberec
11	Polyglot Gathering 2024	E@I	15. – 19. 5. 2024	Praha
12	XXIX Otevřeno - přehlídka Kolín	Společnost Amatérské divadlo a svět, z.s.	21. – 23. 6. 2024	Kolín
13	52. ročník MDVV Lidice	Památník Lidice	30. 5. 2024 – 2. 2. 2025	Lidice
14	Polymerní vědy	Ústav	1. 10. 2024 –	Praha

		makromolekulární chemie AV ČR, v.v.i.	31. 7. 2025	
15	Vila Tugendhat – Slavnostní odhalení štítu zvýšené ochrany s odbornou konferencí	Muzeum města Brna	9. 9. 2024	Brno
16	72 hodin	Česká rada dětí a mládeže	10. – 13. 10. 2024	Celá ČR
17	Umělá inteligence versus klima? Debata o ekologické umělé inteligenci ve Střední Evropě	Centrum pro environmentální a technologickou etiku	18. 11. 2024	Praha
18	Leonardo 4 Music	Carano 4 Children	23. 11. 2024	Praha
19	VODA JE ŽIVOT 2025	Ústav výzkumu globální změny AV ČR, v. v. i.	12. 5. 2025 – 30. 6. 2026	Praha, 10 krajských měst, zámek Kačina